

Nr 287.

Av herr **Thorberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens åren 1925, 1926 och 1928 fattade beslut.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 185 med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens åren 1925, 1926 och 1928 fattade beslut har undertecknad ansett sig böra väcka följande motion.

I sin egenskap av medlem i nationernas förbund är vårt land som bekant även medlem av internationella arbetsorganisationen och har såsom sådan att beakta bestämmelserna i Versaillesstraktatens del XIII. Sverige har även allt ifrån början varit representerat i nämnda organisations beslutande församling, internationella arbetskonferensen, och har jämväl ratificerat 11 av internationella arbetsorganisationens konventioner. Denna siffra motsvarar dock ej ens hälften av hela antalet dylika konventioner. Ett flertal stater har ratificerat ett avsevärt större antal konventioner, och i betraktande av vår höga kulturella ståndpunkt kunde obestriddligen från vårt lands sida förväntas en kraftigare insats i det internationella socialpolitiska samarbetet.

En särskild anledning till förnyat övervägande av Sveriges ställning till de av detsamma icke biträdda internationella arbetskonventionerna gavs av en, utav ett memorandum åtföljd skrivelse från internationella arbetsbyrån, vilken skrivelse den 11 maj 1928 inkom till socialdepartementet och vari arbetsbyrån efter granskning av de skäl, som tidigare anförts för vårt lands mer eller mindre avvisande hållning, vädjade till svenska regeringen att söka få till stånd ratifiering av ett större antal konventioner. Nämnda memorandum remitterades till delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, som den 26 november 1928 avgav yttrande i ärendet. I detta yttrande kom delegationen bl. a. till den slutsatsen, att Sverige borde kunna ytterligare biträda följande konventioner:

1) *Konvention angående fastställandet av minimiålder för barns användande till industriellt arbete.*

2) *konvention angående ersättning för arbetslöshet vid fall av fartygs förolyckande,*

- 3) *konvention angående tillämpning av veckovila i industriella företag* och
 4) *konvention angående förenkling av inspektionen av emigranter ombord å fartyg.*

I reservation, avgiven av undertecknad och herr Edvard Johanson, förordades ratificering jämväl av konventionerna angående sjömäns anställningsavtal och angående sjömäns hemförskaffning.

Av nu nämnda konventioner förordas i den inledningsvis omförmälda propositionen allenast en, den med 4) härövan betecknade, till ratificering. Visserligen har, för såvitt undertecknad har sig bekant, Kungl. Maj: t ej meddelat beslut angående sin ställning till de tre övriga, under 1)—3) upptagna konventionerna, men då de ej på något sätt beröras i propositionen, synes man ha skäl befara, att någon åtgärd för deras ratificering, åtminstone under den närmare framtiden, icke är att förvänta från Kungl. Maj: ts sida.

Till främjande av den sociala lagstiftningens utveckling och till fullgörande av vårt lands förpliktelser i det internationella socialpolitiska samarbetet skulle undertecknad givetvis helst velat söka vinna riksdagens bifall till åtgärder, som skulle möjliggöra ratificering av ej blott de med 1)—3) betecknade, utav delegationen därtill förordade konventionerna utan jämväl de, vilkas biträdande, såsom ovan omnämnts, endast reservationsvis tillstyrkts. För att bereda motionen bästa möjliga utsikter till anslutning har densamma emellertid inskränkts till att avse allenast de tre först angivna, av delegationen till ratificering förordade.

Beträffande den första konventionen angående fastställandet av minimiålder för barns användande till industriellt arbete, vilken konvention antogs av internationella arbetskonferensen redan 1919 och finnes återgiven på såväl svenska som franska och engelska i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag, anförde delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet bl. a. följande:

»Till förmån för 14-årsgränsen har under den tidigare diskussionen i ämnet bl. a. framhållits den fortgående minskningen av industriarbetare under nämnda ålder. I betänkandet med förslag till reviderad arbetarskyddslag framhålles sålunda, att av antalet läkarbesiktigade minderåriga industriarbetare — nu åsyftade besiktning skall omfatta samtliga minderåriga inom den »fabriksmässiga» industrien — hade procenttalet för 13-åringarna (jänte de fåtaliga 12-åringarna) successivt nedgått från 6.52 för åren 1913—15 till 3.00 för åren 1922—24. Anmärkas må nu, att procenttalet för den följande treårsperioden visar ytterligare sänkning, nämligen till 2.41.

I överensstämmelse med den förutvarande delegationens och socialstyrelsens mening, som även godtagits av Kungl. Maj: t, anser delegationen, att vår lagstiftning borde kunna ändras på sådant sätt, som möjliggör ratificering.»

Den andra konventionen, angående ersättning för arbetslöshet vid fall av fartygs förolyckande, vilken antogs år 1920 och jämväl återfinnes i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag, gav delegationen anledning till bl. a. följande uttalande:

»På begäran från delegationens sida har socialstyrelsens byråassistent för sjöfartsärenden verkställt viss utredning rörande svenska fartygs förolyckande under åren 1923—26, sistnämnda år det senaste för vilket erforderlig statistik finnes tillgänglig, och framgår av denna utredning bl. a. följande. Antalet förolyckade fartyg, av vilkas personal några överlevt olyckan, uppgick för nämnda år till resp. 28, 27, 28 och 23, och var antalet överlevande, befälhavarna däri inräknade, resp. 171, 234, 226 och 164. Det sammanlagda beloppet av en månads hyra för samtliga de överlevande har, med ledning av gällande kollektivavtal, för de olika åren beräknats till ungefär resp. 26,000, 36,000, 32,000 och 24,000 kr. Det mot nu angivna belopp svarande genomsnittsbeloppet utgör 29,500 kr., och skulle sålunda, om man utgår från förhållandena under här berörda år och, såsom konventionen medger, begränsar ersättningstiden till två månader, den genomsnittliga kostnaden för tillämpning av konventionen komma att uppgå till högst 59,000 kr. för år.

Givetvis skulle sjöman, som blev arbetslös till följd av fartygs förolyckande, vara pliktig att såvitt möjligt taga hyra å annat fartyg, varigenom här ifrågasvarande ersättningsbelopp skulle minskas. Att märka är därjämte, att gällande lag ej blott ålägger sjöman att efter fartygets förolyckande kvarstanna mot hyra och underhåll, till dess sjöförklaring avgivits, utan även, i fall där sjömannens anställning till följd av sjöolycka upphör i utlandet, i regel tillerkänner honom fri hemresa med hyra och underhåll under resan, varför kostnaderna i vad de avse resan och underhållet dock bestridas av statsverket.

Olika meningar ha, såsom av det ovan anförda torde framgå, gjorts gällande i fråga om konventionens beaktande i svensk lagstiftning. Emellertid ha, såsom förut angivits, såväl socialstyrelsen och den förutvarande socialpolitiska delegationen som även sjölagskommittén uttalat sig till förmån därför. Anmärkas må även, att det svenska arbetsgivarombudet å konferenssammanträdet i Genua röstade för antagande av här ifrågasvarande konvention. Tolv stater, varibland England, Italien, Spanien, Belgien och Canada, ha ratificerat konventionen. Med hänsyn till det behjärtansvärda syftet med konventionen, den relativt obetydliga kostnad dess genomförande skulle medföra samt den vårt land åliggande förpliktelsen att såvitt möjligt främja internationella arbetsorganisationens verksamhet anser sig delegationen böra förorda anslutning för Sveriges del till konventionen.»

Det tredje av här ifrågasvarande avtal, eller konventionen angående tillämpning av veckovila i industriella företag, antogs år 1921 och finnes intagen i propositionen nr 198 till 1923 års riksdag. Ur delegationens för det internationella socialpolitiska samarbetet yttrande rörande denna konvention må anföras följande:

»Vad härovan anförts rörande det ringa praktiska behovet av en lagstiftning, som skulle möjliggöra ratifikation, torde otvivelaktigt fortfarande äga giltighet. Å andra sidan må ånyo erinras om Sveriges förpliktelse att stödja internationella arbetsorganisationen i dess verksamhet samt framhållas, att en dylik lag-

stiftning skulle, såvitt delegationen kan döma, låta sig genomföra utan avsevärda olägenheter.

Under den tidigare diskussionen i ämnet ha bl. a. uttryckts betänkligheter mot en lag, som på grund av ämnets natur väsentligen skulle komma att bestå av ett eller annat grundläggande stadgande och en stor mängd undantagsbestämmelser. Detta förhållande skulle emellertid möjligen kunna undvikas genom att endast upptaga de grundläggande stadgandena i lagen om arbetarskydd och låta det ankomma på Kungl. Maj: t att i enlighet med vissa i lagen angivna grunder utfärda undantagsbestämmelserna.»

Under återopande av vad sålunda anförts får undertecknad hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj: t anhålla om vidtagande av sådana åtgärder, som skulle snarast möjligt bereda vårt land tillfälle att biträda internationella arbetsorganisationens konventioner angående fastställandet av minimiålder för barns användande till industriellt arbete, angående ersättning för arbetslöshet vid fall av fartygs förolyckande och angående tillämpning av veckovila i industriella företag.

Stockholm den 9 april 1929.

Arvid Thorberg.